

Tomasz Rowiński

"Understanding the Psychology of Internet Behavior : Virtual Worlds, Real Life", Adam N. Joinson, London 2003 : [recenzja]

Studia Psychologica nr 5, 377-378

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Adam N. Joinson, *Understanding the Psychology of Internet Behavior. Virtual Worlds, Real Life*, London 2003, Palgrave Macmillan.

Adam Joinson jest wykładowcą w Instytucie Technologii Edukacyjnych Open University w Wielkiej Brytanii. Jego zainteresowania skupiają się wokół Internetu i psychologii. W swoich badaniach porusza problematykę metodologii badań internetowych, komunikacji za pośrednictwem Sieci, psychospołecznych aspektów przeglądania stron www.

W ostatnim dziesięcioleciu rozwój technologiczny umożliwił społeczeństwu szybką, wyjątkowo różnorodną i taną komunikację. Technologie informatyczne coraz bardziej rozszerzają horyzonty i możliwości wymiany myśli, obrazów oraz dźwięku. Niesamowita kariera Internetu przykuła także uwagę badaczy, którzy próbują zrozumieć ten fenomen, jak i zachowanie ludzi w środowisku sieciowym. W ten kontekst badań nad człowiekiem i Internetem wpisuje się książka *Understanding the Psychology of Internet Behavior*.

Rozdział pierwszy jest poświęcony krótkiemu przedstawieniu aktywności w Internecie i pewnych aspektach związanych z badaniem Sieci oraz krótkiej historii Internetu. Wiele prawidłowości w komunikacji wykorzystującej środki techniczne odkryto wcześniej. Autor przytacza badania dotyczące komunikacji przez słowo pisane, telegraf, telefon, radio czy też SMS.

W rozdziale drugim zostają zaprezentowane pewne wymiary, tj. synchroniczność, rodzaj transmisji, ograniczenia i szerokość dostępu, wyłączność w komunikacji, anonimowość, dzięki którym można opisać wszelką aktywność w Sieci. Zgodnie z teorią Gibsona, postulowane są pewne założenia co do przydatności określonych rodzajów możliwości Internetu w badaniach psychologicznych. Fundamentalne znaczenie ma fakt, że komunikując się za pośrednictwem Internetu nie widzimy i nie słyszymy partnera naszej interakcji (w najbardziej powszechnym użyciu Internetu). Autor zauważa także, że badania nad Internetem były prowadzone z dwóch perspektyw. Pierwsza zakłada, że wspomniany wyżej fakt prowadzi do rozregulowania norm społecznych, depersonalizacji oraz deindywidualizacji w komunikacji przez Internet. Druga zakłada, że ten rodzaj komunikacji prowadzi do zmian w tożsamości własnej i społecznej, co ma wymierne efekty w zachowaniu się ludzi. Przedstawione zostały pewne mechanizmy, wyjaśniające zachowanie się człowieka z poziomu dwóch perspektyw.

Negatywny wpływ na życie ludzkie został opisany w rozdziale trzecim. Autor prezentuje problematykę uzależnienia od Internetu, niepohamowane używanie niecenzuralnych słów w komunikacji przez to medium (*flaming*), prezentację zachowań antyspołecznych oraz niepokojącej dynamiki związków tworzonych w Sieci. Stara się także podać kilka teorii oraz badań próbujących wyjaśnić wspomniane wyżej zjawiska.

Rozdział czwarty traktuje o „ciemnej stronie życia *on-line*”: depresji, ukrywaniu się oraz pornografii. Słynny eksperyment Krauta i innych stanowi punkt wyjścia do dyskusji w tym rozdziale. Przytoczone zostały badania potwierdzające wyniki eksperymentu przeprowadzonego w Pittsburgu. Przytoczone także zostały badania, które wskazują na pozytywną rolę Internetu w życiu ludzi. Omawiane są także relacje, rodzaje aktywności, które mogą szkodzić użytkownikom Internetu, np. pornografia, wykorzystanie, złe poradnictwo, prezentowanie dewiacji seksualnych, niepohamowanie.

W kontraście od poprzedniego rozdziału, w piątym autor omawia pozytywne aspekty Internetu i wpływ, jaki wywiera on na zachowanie się ludzi. Na początku jest zaprezentowany obraz przeciętnego internauty (w ogromnej większości nieuzależnieni od Internetu). Potem przytaczane są badania nad wpływem poczucia anonimowości w Sieci i ekspresji prawdziwych uczuć oraz myśli. Następnie zostały omówione wszelkiego rodzaju relacje tworzone w Internecie przez ludzi oraz wpły-

wu określonego rodzaju komunikacji na odkrywanie siebie, budowanie własnej tożsamości i poczucia więzi ze społeczeństwem.

W rozdziale szóstym zostały zaprezentowane korzyści z przynależności do społeczności wirtualnych oraz przeglądania stron www. Charakterystycznym aspektem społeczności *on-line* są luźne więzy międzyludzkie oraz wsparcie emocjonalne. Autor także prezentuje specyfikę osób szukających wsparcia w Internecie oraz mechanizmy i dynamikę jego udzielania. Przeglądanie stron www jest związane z pewnymi prawidłowościami w funkcjonowaniu człowieka w aspekcie psychologicznym. Przytoczone zostały pozytywne skutki celowego przeglądania stron oraz badania dotyczące różnic między kobietami i mężczyznami w korzystaniu ze stron www. Wstępnie zostały określone przyczyny, dla których warto włączyć Internet w repertuar technik psychoterapeutycznych.

Ramy do zrozumienia zachowań internetowych zostały określone w rozdziale siódmym. Autorska koncepcja psychologii Internetu (SMEE) sięga do pierwszych prób określenia cyberpsychologii przez Kiesler i Gackenbacha. Sposób korzystania z Internetu, wybór określonych możliwości odpowiada takim cechom psychicznym jak osobowość użytkownika, motywacje, a także jest związane z płcią. Opisany jest także właściwy sobie wpływ mediów na zachowanie się ludzi. Interakcyjny model (SMEE) jest szczegółowo prezentowany i omawiany.

W rozdziale siódmym zostały zamieszczone refleksje autora dotyczące przyszłości Internetu i jego użyteczności w różnych wymiarach funkcjonowania człowieka, poczynając od finansów i kończąc na poradnictwie i psychoterapii.

Pozycja Adama N. Joinsona jest próbą podsumowania dotychczasowych badań nad Internetem i określenia własnej ciekawej teorii (SMEE), wyjaśniającej zachowanie się w ludzi w Sieci. Interakcyjny model podejścia wnosi dużo bogactwa w interpretację dotychczasowych badań, a także w projektowanie przyszłych. Jest to nieoceniona pomoc dla wszystkich, którzy próbują zrozumieć współczesnego człowieka, fenomen Internetu i jego wpływ na życie poszczególnych ludzi, a nawet całych społeczeństw. W dobie rewolucji informatycznej psychologia niewątpliwie dużo by straciła, nie zajmując się tym aspektem funkcjonowania człowieka. Książka ta jest próbą zrozumienia przemian w życiu ludzi i społeczeństw z perspektywy człowieka, jak i Internetu.

Tomasz Rowiński

William F. Price, Richard H. Crapo, *Psychologia w badaniach międzykulturowych*, Gdańsk 2003, GWP.

Recenzowana książka stanowi szeroką prezentację różnych kierunków badań z psychologii, prowadzonych w zakresie różnic międzykulturowych. Treść nie koncentruje się na wybranym obszarze badań międzykulturowych w psychologii, raczej ukazuje dodatkowe możliwości i wyzwania, jakie pojawiają się przed psychologią, kiedy uwzględniony zostaje kontekst międzykulturowy.

Książka zawiera 32 krótkie artykuły. Materiał został podzielony na 16 części, z czego każda część dotyczy innego obszaru psychologii. Dzięki temu całość komponuje się w interesujący przegląd zagadnień mogących być przedmiotem analiz międzykulturowych w psychologii.

Książka obejmuje całą gamę różnych zagadnień psychologicznych, prezentuje badania z odległych dziedzin psychologii. Psychologia społeczna, psychologia rozwojowa, uzależnień, spostrzegania, różnic indywidualnych czy psychologia wartości, to tylko niektóre dziedziny psychologii, które